

En una visita de c. 1956 constato que avui es diu més aviat *Oluges de Dalt* i *de Baix*, i que de fet aquest últim és un poc menys important que l'altre. Les dues parts estan unides sense solució de continuïtat, però és interessant de veure que els dos barri 5 tenen encara una forta consciència individual, no mancada, fins i tot d'oposició.¹

Així ens expliquem millor la formació del nom amb el component ibero-basc -GOIA 'a dalt', que trobo i argumento en gran sèrie de NLL del Nordest 10 català (*Sanaüja, Anaiüja, Gorguja, Aguja, Estaguja, Bargaüja* etc. en *E.T.C.* i 156-170). En el nostre cas, OLO-GOIA fou aplicat sens dubte originalment com distintiu del barri de Dalt, l'*Oluja sobirana*, propagat després a la Jusana (i a la gent menys nombrosa 15 de Baix). Ací com a primer membre del compost, també hi hauria un mot basc: *olo* 'cabana' 'farga, ferreria' (pròpiament 'post o tauló').

Doncs el present nom de lloc designaria una ferria o una cabana, com tants NLL que ens són fami- 20 liars (*Ferrieres, La Farga, Les Llosses, Cabanabona, Cabanelles* etc.). També es podria pensar —menys versemblant— en el basc *olo* 'civada' (Mitxelena *Apell*, § 483-5). Potser queda una romanalla de la doble vocal de OLO(G)OIA (en la forma *Uluuiga* de 25 1151 (d'on *uluu->ulu* 1058).

Un compost del nom del municipi sembla ser *Les Plaüges* veral del terme de la Manresana, que es- 30 sent a la part del terme que afronta amb el de les Oluges, es veu que deu ser contracció de *Pla* (*d'Obuça*).

Tot això en l'etimologia que ja vaig deixar establerta en *E.T.C.* i 166ss. Heus aquí ara altres dades antigues importants per corroborar la forma de l'ètimon.

Amb *ó* apareix encara com *Ologia*, nom de Gombaldus de *Ologia* en un doc. de 1192 relatiu a Sta. Coloma i al castell de Queralt (MiretS. *Templ.* 344). La doble *uu* que ja hem vist en els docs. de 1058 i 1155, apareix en altres docs.; 1079: *Uluuja* 40 (bis) junt amb *Brufaganya* i *Castellnou* (*Arx.Sols.*); en un altre doc. d'aquest any *Oluugia* (ibid.) junt amb Guardialada, Talavera --- ipso reger de Tarraga» (*Arx.Sols.*).

N'hi havia hagut un *HOMÒNIM*, de formació sens 45 dubte paral·lela en el Solsonès te. Riner. 1098: De Ortoneda et de *Oluija*» (*Arx.Sols.*). Ja citat amb *Artoneda* en un doc. de 1054 (ibid.). *S.XII: Torre d'Uluga*, en el Cpb. de Navès. c.1200: *Torre d'Uluga* nom d'un mas, en els censos de Besora (lleg. *Arx.* 50 *Sols.*).

També m'assenyala prop de Moià un erudit local (1974) un Camp d'*Aluies* o *de Luïres*. És a l'O. de la vila, prop d'una alta collada cap al límit amb els termes d'Avinyó, Arlés: Casac. 1926, de la visita del 55 qual resulta que no existeix la forma amb -r- ni

amb -y-. Ell hi sent només Camp i Sot de *lujæs*. A l'arxiu hi llegeix les *MENC.* següents: 1253: «linario in torrente de Campo d *Aliyes*»; 1344: venda d'una peça de terra en Camp de *Luyes*»; pocs anys després, «Camp d'*Ulyes*», 1526: del Camp de *Luyes*». (Recordem que *i* en lloc de -j- fou un fenomen propi del Berguedà, on la pagesia diu *pujã* i *Mujal*). Aquí amb una dissimilació *O-u>a-u*, que retrobem en els altres testimon. del NL en estudi.

Ponç *Aluia* figura en doc. ross. de 1172, relatiu a Bompàs (col·le. Moreau, LXXVII). I un Jean *Alouges* de 42 anys, vaig veure a Cotlliure (XXV, 22.1).

A Navarra es troba la parella de noms que hem suposat per a les Oluges: OLO-GOIA/OLO-BARR-, en forma un poc variant: *Ollogoyen* i *Ollobarren* dos agre. de Metaute a l'O d'Estella: aquell deu ser més elevat que aquest perquè és més prop de la Sierra de Loquiz. Aquí hi ha la palatalització diminutiva pròpia del basc: estan, doncs, pèr *Olo-goien* i *barren* (Mitxelena, *Apell* 483, 48).

¹ Contaren en el poble que en una reunió dels alcaldes de la província, pocs anys abans, hom va invitar el de *les Oluges* a fer ús de la paraula, i aquest, un poc preocupat cuità a manifestar: «Bé, jo hauré de parlar per Dalt i per Baix», provocant una gran riallada dels concurrents que, ignorant aquests localismes, prengueren la frase i el mot per una indecència inoportuna.

OLVAN

Poble del Berguedà, elevat a l'esq. del Llobregat, uns 10 k. al SE. de Berga.

PRON. POP.: *albân*, oit a Borredà, Casac. 1920; id. cap a Gironella, Cor. 1925; i a La Quar, 1926 id. a Berga, 1929 (exc. 182); i des de 1954 ho he sentit a alguns així i a d'altres *ulbân*.

MENCIONS ANT. 839: *Holoanne*, Acta SdUrg (Oloanne còpia S.XII, *Oluanne* Capbreu, ed. P.Pujol, nº 238). 1017: *Oluan* (amb err. Olnam) (Monsalv. I, 275). 1294: *Oluan* (SerraV, *Pinós* i *Mtpl.* I, 316). 1323: *Oluayn* --- *Oluay* ib. 325). 1359: són de Galceran de Pinós: «Mulnell, Gesclaren, Lavaneres, del dit noble (4, 6, 3 focs), Parroquia del *Vay* id.17 focs, Mundarn ---» (*CoDoACA* XII, 66).

L'evolució fonètica conduí de OLOÁN a *Oluân* i *Olvan* segons mostren les dades antigues i en fi, la *ua* es canvià en *va*; i no sabem des de quan, car les grafies de 1294 i 1323 són ambigües; passatgerament hi hagué una pron. amb -y (com en *Gombreny*, *Gisclareny* etc. *E.T.C.* I, 37) com mostren les grafies -ny, -y, però, igual que en Gombren, persistí la -n.

L'ETIM. ens la indica ja ben clarament la grafia de 839: basc OLO-ANDI 'la gran cabana': paral·lela i ho-